

Examenul de bacalaureat național 2017

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Брзи продор османлијске државе на Балканско полуострво представља [...] претњу за Влашку (Țara Românească). Мирча Стари (Mircea cel Bătrân) је реаговао узимајући под своју власт земљу деспота Добротића (Dobrotici), Добруџу (Dobrogea), и послао је једну војну јединицу у помоћ Лазару од Србије у битци на Косовском Пољу (1389) завршена поразом хришћана. У кратко време након победе, нови султан, Бајазит (Муратов син), је организовао војне походе у Анатолији, па је османлијски одговор на Мирчине акције пружио један османлијски војсковођа, Фируз беј, који је предводио војни упад [...] у Влашку.

Османлијски напад затекао је владара Влашке у напетим односима са краљом Угарске, Жигмундом Луксембуршким, због старијег спорног питања око Северинског Баната (Banatul de Severin). Да би се супротставио угарској претњи, Мирча Стари је ступио у вези – посредством владара Молдавије (Moldovei), Петра Мушата (Petru Mușat) – са краљом Пољске, Владиславом Јагелом и склопио савез (1389), обновљен 1390 и 1391. године. Присуство Османлија на Дунаву (Dunăre) доводи до сарадње Влашке са Угарском. [...] Да би учврстио свој положај, у контексту неизбежне османлијске инвазије, Мирча је склопио споразум са Жигмундом Луксембуршким (Брашов (Brașov), 7. март 1395) о начину војне сарадње против Турака.”
(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

B. „[Јанко Хунијади (Iancu de Hunedoara)] учествовао је у битци код Семендрије, 1437. године, у биткама на Дунаву, 1441. године, са Исак пашом, у околини Београда. Сукобио се са Мезед пашом код Сантимбру (Sântimbru) (18. марта 1442) и извојевао је [...] сјајну победу над овим. У јесени исте године, уништио је код Гвоздених врата (Poarta de Fier) један турски војни корпус [...] а на Јаломици (Ialomița), у Влашкој, уништио је већину душманске војске, као лак плен. [...]. Охрабљен овим победама, организовао је велики војни поход из 1443.године када су хришћанске војске стигле даље од Софије, у срцу Балкана. У току овог похода, извојевао је више победа, узевши хиљаде заробљеника и бројне заставе. Вредно је напоменути, у овом војном походу, борбе у околини Ниша [...] као и оне код планинског пролаза Куновица, у току повлачења, између Софије и Ниша (5. јануар 1444). Нажалост, други велики војни поход, јесени 1444. године, који је имао као циљ протеривање Турака из Европе и освајање Цариграда, завршен је трагично, у близини Варне. [...] Нити 1445. године, поводом војног похода на Дунаву, није дошло до очекиваног резултата.”

(C. C. Giurescu, *Istoria Românilor*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените битку наведену у извору **A**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **B**, информацију која се односи на „војни поход“ из 1443. **2 бода**
3. Наведите по једног политичког вођу са румунског простора из извора **A**, односно из извора **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да циљ борбе хришћана је протеривање Турака из Европе. **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последица између две информације из извора **A**, назначивши улогу сваке понаособ (узрок, односно *последица*). **7 бодова**
6. Представите два историјска догађаја који се односе на дипломатске поступке у којима учествују Румуни у другој половини XV-ог века. **6 бодова**
7. Наведите једно обележје једне централне институције са румунског спољнокарпатског простора у XVI-ом веку. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Догађаји из западне Европе [...] навели су румунску интелигенцију да акционише. Почетком априла, бољари и представници грађана организовали су састанак у Јашу (Iași) да би осудили деспотизам. [...] Били су одлучни да ограниче надлежности владара Молдавије (Moldovei), Михајлу Струзи (Mihail Sturdza) [...] без да укину постојеће политичке и друштвене структуре. [...]. Стурза је одговорио силом њиховим захтевима, и након кратких сукоба, бројни револуционари су били прогнани.

У Влашкој (Țara Românească), [...] у марту, К. А. Росети (C. A. Rosetti) [...] и Јон Гика (Ion Ghica) [...], међу осталима, су саставили револуционарни одбор задужен да организује војну побуну. Николај Балческу (Nicolae Bălcescu), представник револуционарног духа међу румунским студентима у Паризу, придружио се одбору у априлу. Дана 9/21. јуна 1848. године, у Излазу (Islaz) [...] чланови револуционарног одбора су спровели њихов план. [...] Прочитана је *Прокламација (Proclamația)* у којој је представљен револуционарни програм. [...] Револуционарни одбор је изражавао намеру да очува све важеће споразуме са Османлијским царством, али није скривао непријатељство према Русији, тражећи да се укине режим *Органским правилницима (Regulamentele organice)*. У наставку, одбор је навео начела које планира да их примени у новом организовању принципата: једнакост у правима свих грађана, праведна подела јавних дугова кроз порез зависно од примања, учешће у политичком животу са општим правом гласања, слобода штампе, речи, скупова, укидање система радних обавеза (*clacă*) уз обештећење земљопоседника, образовни систем бесплатан и једнак за све грађане [...], укидање племићких титула и избор владара за пет година, из редова свих друштвених слојева. [...]

Центар свих дешавања био је Букурешт (București), где је револуција почела 11/23. јуна [...]. Улице су биле пуне људи, којима се делиле копије *Прокламација* из Излаза. Владар Георге Бибеску (Gheorghe Bibescu) није пружио отпор и одмах је прихватио да потпише *Прокламацију* која ће, привремено, служити као устав; истовремено, признао је нови министарски кабинет. Али, у стварности, он није био сагласан са реформама, а 13/25. Јуна је абдицирао и побегао у Брашову (Brașov).”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, Ș.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените документ са улогом устава наведеног у датом извору **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Наведите, из датог извора, једног члана револуционарног одбора и став ове установе према некој великој сили. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације о акцијама из Молдавије. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о предложеним начелима од стране револуционарног одбора у Влашкој, подржавајући га са две информације из датог извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да Румунија (România) учествује у међународним односима уплитањем у „источном питању“. (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о румунској држави у послератном периоду, имајући у виду:

- Напомену двеју мера усвојених на унутрашњем плану у Румунији, у периоду стаљинизма и напомену једне сличности између њих;
- Представљање једног историјског догађаја о учешћу Румуније у *Хладном рату*, у периоду стаљинизма;
- Напомену двеју карактеристика националног-комунизма у Румунији;
- формулисање мишљења о политичкој еволуцији Румуније крајем XX-ог века и подржати га једном историјском чињеницом.

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника, структура есеја**, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.